

Sollerögubbar

Människan har odlat jordgubbar sedan 1700-talet. Odlingen tog sin början i Frankrike och jordgubbar introducerades i Sverige under namnet ”ananas-smultron”.

Ett av de cirka 800 företag som odlar jordgubbar i Sverige idag har sina jordgubbsfält på Sollerön. Bakom företaget står Ewa Eriksson. Hon är uppvuxen på Sollerön och bor nu med man och barn ett stenkast från huset där hon växte upp. Jordgubbsodlingen på Sollerön började dock inte med Ewa.

1955 föddes Janek Blachowski i byn Swinoujscie i Polen. 1974 styrde han ko-

Jordgubbarna klara för plockning.

Sollerögubbar.

san mot Sverige och Sollerön för att hälsa på sin syster. Besöket blev dock längre än planerat. Janek träffade kärleken och blev kvar på Sollerön. Via bekanta i Leksand fick han upp ögonen för jordgubbsodling. 1995 började han arrendera mark på Sollerön och 1996 planterades de första jordgubbsplantorna. Efter två års arbete var de första gubbarna klara för försäljning sommaren 1998.

Den första sorten som planterades i den rika jorden på Sollerön var Zephyr, en tidig sort som sedan följts av Korona och Polka. Korona är den vanligaste, kommersiellt odlade, sorten i Sverige. Polka är i sin tur en korsning mellan Zephyr och Korona. På Sollerön sträcker sig skördeperioden över tre till fyra veckor. Innan man kan skörda de röda saftiga bären krävs dock en hel del arbete.

Nya plantor planteras löpande. Under vintern täcks plantorna med halm för att förhindra frostsador. Skulle det dock vara en mild vinter behövs inte alltid halmen. Den utlagda halmen plockas undan när all snö smält bort. I början på maj börjar arbetet med att manuellt rensa ogräs. Manuell rensning är tidsödande men gör att man slipper bespruta plantorna. För att ge plantorna en extra skjuts gödslar man under maj och juni. De första blommorna visar sig runt 21 dagar före skörd. Blommorna är känsliga för kyla. En kall natt kan innebära att hela skör-

den går förlorad. För att slippa frostsador på de blommande plantorna bevattnas fälten. Under blomningen arbetas det nattsift för att hålla koll på temperaturen. Skulle termometern visa under tre grader påbörjas bevattningen. Den manuella rensningen av ogräs sker fortlöpande under hela sommaren för att förhindra att plantorna ”stryps”. Man letar även efter tecken på mögel vilket kan uppkomma under regnrika somrar.

Ni som besökt ett kommersiellt jordgubbsfält har kanske lagt märke till halmen som ligger utlagt i gångarna mellan plantorna. Halmen är mer än ögon-

Hallonodlingen börjar ta fart.

fägnad, den har en mycket viktig uppgift. När det regnar studsar regnet upp på plantorna när det träffar marken. Utan halmen skulle regnet ta med sig jord på vägen upp och jordgubbarna skulle bli smutsiga.

Från maj månad är det runt fem personer som arbetar på fälten på Sollerön. Under skördesäsongen arbetar dock ytterligare tio personer med skörd och rensning. För att hitta arbetskraft annonserar Ewa och Janek på internet. Annonserna kommer ut i januari och det är mestadels polska arbetare som hittar vägen till Sollerön. Ofta är det samma personer som återkommer år från år.

Den viktigaste arbetskraften på fälten hittar dock inte dit via annonser på internet, den kommer postledes. Varje år beställs humlor vilka skickas till Sollerön för att arbeta med den så viktiga pollineringen av jordgubbsplantorna. Utan dessa humlor skulle inte alla plantor pollineras och vi skulle inte kunna njuta av de goda Sollerö-gubbarna.

När bären skördats säljs de till grossister. En del av skörden säljs även direkt ute vid fälten på Sollerön och en del i Konsum på Sollerön och på marknaderna i Mora och på Sollerön. Vill du köpa en hel låda med gubbar, kan du, förutom vid odlingarna, hitta dessa till försäljning i Älvdalen och Leksand.

Sedan 2003 är det Ewa som driver och äger odlingarna. Hennes pappa Janek bistår dock med kunskap. Ewa berättar att hon lärt sig mycket om jordgubbsodling genom att följa arbetet på fälten men att hon ofta åker på kurser och studieresor för att lära sig ännu mer.

Sommaren 2007 började en ny era för bärodlingarna på Sollerön. Förutom de ordinarie jordgubbsplantorna sattes nu även hallonplantor vilka beräknas ge skörd lagom till sommaren 2009. Hallonplantorna skyddas av odlingstunnlar som bland annat ger en tidigare skörd, förlänger odlingssäsongen och inte minst bidrar till att plantorna inte behöver besprutas lika hårt.

Det märks att både Ewa och Janek tycker om arbetet med jordgubbsfälten. De pratar glatt om reklamblad, jordgubbssorter och framtida planer. Deras entusiasm är smittsam och det känns säkert att säga att vi även i fortsättningen kommer att kunna njuta av jordgubbar odlade på Sollerön.

Åsa Cederlund
Foto: Ewa Eriksson